

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Diplomová práce

2017

BcA. Šárka Walterová

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Diplomová práce

SÍLA IDENTITY

BcA. Šárka Walterová

Plzeň 2017

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara

Katedra výtvarného umění
Studijní program Výtvarná umění
Studijní obor Intermediální tvorba
Specializace Intermédia

Diplomová práce

SÍLA IDENTITY

Téma je určeno pro ty, kteří mají v úmyslu rozvíjet své vlastní autorské záměry.
Volba média musí odpovídat obsahovému záměru.

BcA. Šárka Walterová

vedoucí práce: doc. akad. mal. Vladimír Merta

Katedra výtvarného umění Fakulta designu a umění Ladislava
Sutnara Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2017

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2017

.....
BcA. Šárka Walterová

Poděkování:

Velký dík zde patří mému vedoucímu diplomové práce, panu doc. akad. mal. Vladimíru Mertovi za jeho podporu, rady, čas a hlavně za svobodný tvůrčí prostor, kde se studenti mohou ponořit do toho, co je opravdu zajímavá a tak mají možnost vznikat nové nápady bez omezení.

Poděkování patří též mým rodičům, kteří mě vždy podporovali, pomáhali a měli trpělivost při realizaci všech mých nápadů a uměleckých projektů.

OBSAH

1	MÉ DOSAVADNÍ DÍLO V KONTEXTU SPECIALIZACE.....	1
2	TÉMA A DŮVOD JEHO VOLBY, CÍL PRÁCE.....	4
3	PROCES PŘÍPRAVY, PROCES TVORBY.....	7
4	POPIS DÍLA, TECHNOLOGICKÁ SPECIFIKA, PŘÍNOS PRÁCE PRO DANÝ OBOR.....	9
5	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	11
	a) Knižní a periodická literatura	
	b) Internetové zdroje	
6	RESUMÉ	12
7	SEZNAM PŘÍLOH	13

Motto: „Abys zaslechl sám sebe, potřebuješ tichý den.”¹

1 MÉ DOSAVADNÍ DÍLO V KONTEXTU SPECIALIZACE

Úvod

Seděla jsem na zahradě u našeho domu, slunce svítilo a ještě mokré prádlo, pověšené na šňůře, vlálo a házelo na mě svoje stíny. Pozorovala jsem ho. Co mě nejvíc zaujalo, byla věc zavěšená stranou. Bylo to na ramínku. Ono houpající se ve větru vypadalo jako halenka s krátkým rukávem a kraječkama. V dolní části byla ale látka sešitá dohromady, takže by se nedala obléknout. To mi vrtalo hlavou. Oblečení, které není na oblečení! Podívala jsem se blíž a uviděla jsem, že jsou v ní kolíčky na prádlo. To mě fascinovalo. Doteď si na tenhle okamžik pamatuju.

Jako dítě, vždycky, když ještě všichni po ránu spali, jsem vstala s nějakým nápadem a musela jsem ho jít hned zrealizovat. Ať už to byl papírový odpadkový koš anebo rozstříhání maminčiných svatebních šatů, s představou udělat z nich něco nového. Ať už se to povedlo nebo ne.

Při základní škole na výplody bujné fantazie už nebyl čas.

Kromě letních prázdnin.

Jezdili jsme pokaždé s babičkou a dědou na chalupu k Černému rybníku u lesa. S kamarádkami jsme stavěly v lese bunkry, lezli po stromech, tvořily malé domečky a hlavně jsme měly svá posvátná místa. Velký smrk jsme pojmenovaly Artemízie. Chodily jsme jí pokládat ke kořenům lesní dary, aby měla sílu a mohla nás v lese chránit. Na oplátku jsme chránily my jí. Byly jsme její bojovnice. Měly jsme různé skrýše a v nich ukryté poklady. Hrály jsme skákačí hru po kamenech v potoce, kdo

¹ Indiánské přísloví

nejdéle vydrží se suchou nohou. Domu jsme se vracely jako vodníci. A večer, při uléhání, nám děda vyprávěl příběhy o Indiánech.

Mám pocit, že až teprve teď na magisterském studiu intermediální tvorby, po 20 letech trávení ve všech státních vzdělávacích zařízeních, se mi konečně daří sundávat všechny nánosy zmatenosti, co by člověk měl všechno vědět a co by měl správně dělat.

A v poklidu se vracím zase zpátky k tomu zvláštnímu kusu oblečení, co má vlastně úplně jiný účel, než by člověk na první pohled čekal.

Dosavadní dílo

Vycházím přirozeně z oděvu a z přírody. Oděvu jsem se začala víc věnovat po základní škole. Nejdříve to byly kusy nositelné, hlavně společenské šaty. Na bakalářském stupni např. plášť „Parazit“ s potiskem inspirovaným lišejníky vytvořený na studijní stáži v Rakousku [1] a postupně k nositelným se přidaly i ty, co se jim začaly vzdalovat. Na plenéru Nových médií vznikly fotomontáže Krajina tváře - Tělo jako strom - strom jako tělo[2], nebo samostatné objekty např. Rukávy[3] - interaktivní dílo umístěné ve veřejném prostoru města Plzně k příležitosti EHMK 2015 a instalace z přírodních materiálů v rámci projektu Escultura naturaleza concepto proceso - Wald Herr Roots[4] na studijní stáži ve Španělsku. Oděv, látka nebo tělo, hraje hlavní roli. Hra odkrývání a zakrývání těla. Příroda jako oděv. Strom jako tělo - tělo jako strom. Všechno, až na fotky, jsou to věci, na které se dá sáhnout, to je pro mě důležité.

Mimo hlavní proud mé práce jsem se také měla možnost několikrát zúčastnit Žhavého skla v německém ateliéru Bildwerk ve Frauenau. Žhavý živý materiál byl sám o sobě inspirativní. Fascinovaly mě nové

tvary a možnosti zacházení s touto vařící medovou hmotou. Lákala mě ta hra a následně odchylky od dokonalosti. A tak vznikly Tančící skleničky a Otisk ruky[5].

Další zkušenost mám s olejovou malbou. Včetně výroby rámu a přípravy plátna. Mám vždy velkou touhu do malby zapojovat a lepit přírodniny nebo kousky látky. Čím víc je to plastické, tím mě to víc baví. Jako například malba - relikviář mé oblíbené bývalé bundy s názvem Secretos[6], která vznikla na stáži ve španělské Cuenca.

V poslední době moje aktivita zasahuje i do kreativních workshopů pro děti.

Motto: „Všechno, co je důležitý, je hlína a to, co z ní vyroste. To ostatní sou kravinky, serepetičky a naprostý pí***inky.“²

2 TÉMA A DŮVOD JEHO VOLBY, CÍL PRÁCE

Téma SÍLA IDENTITY, mě zaujalo. Už v předchozí práci[4] jsem se vydala po stopách mých předků a své identity. Vzpomenout si na schované zážitky z dětství. Odhalit význam svého jména. Vyzpovídat babičku a dědu, zajímaly mě jejich vzpomínky a vzpomínky jejich rodičů. Zjištění, že člověk, když by se snažil stokrát změnit, tak po vymizení různých vlivů, se stejně zase navrátí svému já, na základě svých zážitků a zážitých zkušeností našich předků uložených v genech, ale také našich jmen.

Na začátku cesty jsem se vydala směrem hledání v rodokmenu a spojování se vzpomínkami babičky a dědy. Prohledávala jsem kořeny mých prababiček a pradědečků a paralelně kořeny stromů[8] a krajinu v okolí mého domova. Zkoumala jsem zarostlý starý třešňový sad v blízkosti mé vesnice Střelné, součástí bývalých Sudet a zároveň významy jmen a příjmení mých německých předků.

Protože jsem celkově spíš po tátovi, začnu s Walterovskou částí rodiny. Příjmení Walterová tedy Walter, které máme z tatínkovy strany sudetských Němců, vychází z německého „Wald Herr“ jako „pán lesa“ nebo „lesní muž“, ale může být vykládáno přeneseně také jako „vůdce armády“. Význam jména mého tatínka Stanislav je křestní jméno slovanského původu, odvozené od slova stan, tj. „pevnost“ („stanoviště“, „tábor“). Význam jména se vykládá jako „upevni slávu“,

² Průpovídka Bolka Polívky v roli statkáře, VOREL, T. Cesta z města, 2016. Dostupné z:

<https://www.youtube.com/watch?v=F1CCdFPh7hA>

„získávající slávu vytrvalostí“. Význam jména dědy Artura (Ádího) má pravděpodobně keltský původ. Vzniknout mělo z keltštiny, resp. keltského „arth“, které se překládá do češtiny jako „medvěd“. Přeneseně se pak jméno Artur může vykládat jako „vznešený“ nebo „vážený“.

Význam jména mojí babičky Eriky je skandinávského původu. Je protikladem mužského jména Erik, vzniklo složením starogermánských slov "ehre" - čest a "ríhhi" - vládce. Význam jména můžeme volně přeložit jako všemocná vládkyně. Příjmení z maminy strany - Knytl, je též německého původu – Knittel, což znamená „klacek“. Význam jména maminky - Jana. Její jméno pochází z hebrejského "Jochánán", které znamená Bůh je milostivý či Hospodin je milostivý. Význam jména dědy Milana je jihoslovanského původu, které vzniklo z přídavného jména milý nebo milovaný. Babičky jméno Růžena je spojeno s latinským původem. Vzniklo z latinského jména Rosalie, resp. slova „rose“, které je jménem květiny – růže. Jak napovídá samotné znění jména, Růžena je tak „růží“, „královnou květin“. Význam mého jména Šárka se spojuje s „návrším“ nebo „skalnatým hřbetem“. Poprvé se objevilo v Kosmově kronice, v souvislosti se skalnatým místem u Prahy Divoká Šárka.

Postupně se začala rodit představa o vytvoření odkazu Pána lesa, a to vytvořením jakéhosi památného místa mé rodině a předkům...

Mezitím jsem vycestovala za potomky Máýů, o kterých mi děda Milan, vždycky vyprávěl. Přečetl spoustu knih, byl naší bezednou studnicí příběhů. Uvědomuju si, že zdánlivě obyčejné vyprávění pohádek nebo příběhů mizí, jejich místo nahrazují Ipady a smartphony, kde už je všechno vymyšleno a nenutí to malého človíčka, aby si něco sám představoval, ale už od mala to z něj pěstuje spíše pasivního

konzumenta. Nové technologie jsou virtuální a míň nebo víc brání člověku prožívat naplno svou vlastní realitu.

Kdyby tu děda byl, asi by to pro něj byl nezapomenutelný zážitek, kdyby to, o čem četl, viděl na vlastní oči. Děda Ádí by zase dal přednost sledování dokumentu o domorodcích z pralesa v televizi ze své pohodlné pohovky.

Zaujalo mě, jak si jsou ještě v dnešní době tihle pralesní lidé schopni vystačit s málem. Používají to, co nutně potřebují k životu, ne míň ne víc. Okouzilo mě, jak harmonicky tady na planetě žijí. Neplýtvají oblečením, každý z nich má jedno, které si vytvoří sám z vypěstované bavlny. Uloví zvířat na maso jen tolik, kolik nutně potřebuje a celkově netvoří odpad.

Všechno se spojilo a začala jsem na svojí práci pohlížet víc zeširoka. Dílo by nemělo odkazovat jen k mým předkům, ale předkům všech a také k naší matce přírodě, ze které všechno vzešlo, i my.

Cílem se stalo vytvořit jakési poutní místo. Kolem dokola obstoupené starými moudrými třešněmi, co mnohé pamatují. Uprostřed nich mechová pohovka, z které by se dala sledovat skutečnost kolem.

Maličkosti, kterých si ve spěchu všimnout nelze. Sledovat i skutečnost uvnitř. Něco, co se formou pocitu vynořilo napovrch, něco, co tam bylo dlouho schované a už jsme i zapomněli, že to tam je. A na chvíli třeba uvěřit, že jsme v obývacím pokoji pána lesa.

3 PROCES PŘÍPRAVY, PROCES TVORBY

Ve starém zarostlém třešňovém sadu, kde na jednom místě jsou uskupeny staré třešně do kruhovitého útvaru, jsem se rozhodla téměř doprostřed vytvořit mechovou pohovku. Místo bylo zarostlé proutím a malými stromečky, ty jsem vysekala a nechala je stranou k dalšímu možnému využití. Následně jsem celé místo a okolí prošla a posbírala všechny PETlahve a další odpadky.

Když bylo místo připravené, tatínek mi pomohl nanosít kameny z lesa a postavili jsme nízkou zídku, dlouhou 3 metry a širokou 70 cm. Za zídku jsem do země natloukla klacky a mezi nimi propletla nasekané proutí, to vytvořilo základ opěradla pro pohovku. Za opěradlo jsem nanosila a naskládala spoustu starých třešňových větví. Zídku bylo potřeba poklást větvičkami a listím, aby hlína, která měla být navrchu, nepropadávala mezi kameny. Z hlíny jsem vytvořila silnou vrstvu tvaru vypouklého polštáře a na ní umístila mech, který rostl ve starém sadu.

Při práci jsem zjistila, že asi 100 m směrem za sedačkou po lesní cestě párkrát za den někdo prochází, nejčastěji při venčení psa. Měla jsem najednou pocit, že by si člověk na pohovce měl připadat spíš trochu ukrytě. Když jsem si na pohovku v tomto stádiu sedla, zdálo se mi, že je pohovka zezadu nechráněná, kdokoliv může přijít, aniž bych o tom věděla. Proto jsem za opěradlo nanosila ještě více větví a celkově jsem opěradlo zvýšila a rozšířila. Tím zezadu vznikla jakási pevnost. Ke konci jsem pracovala s tvarem sedačky, aby byl více kompaktní. S tatínkovou pomocí jsme nanosili větší těžší kusy dřeva, porostlých mechem, k vytvoření finálního opěradla a opěradel bočních.

Zepředu sedačka už byla kompaktní, ale zezadu velká hromada klacků na sebe od cesty zbytečně upoutávala moc velkou pozornost. Chtěla jsem, aby pohovka byla méně nápadná. V pralesním sadu jsem objevila

jeden druh zvláštního křoví s dlouhými rovnými ostny. Napadlo mě, že když zadní část pohovky pokryju tímto křovím a při zemi po celé části místy pokladu listí, bude pohovka splývat s okolím a bude z dálky podstatně méně zřetelná.

V tomto stádiu bylo dílo hotové. Od počátku procesu jsem začala s fotodokumentací. Ve sledu fotografií jsou pak zřetelné změny a proměny místa v souvislosti s ročním obdobím a také životem lesa.

4 POPIS DÍLA, TECHNOLOGICKÁ SPECIFIKA, PŘÍNOS PRÁCE PRO DANÝ OBOR

Objektem, na magickém poutním místě ve starém třešňovém sadu, je zelená rustikální mechová pohovka z přírodních materiálů. Z kamenů, listů, proutí, třešňových větví, mechu a křoví s ostny. Zpředu je pohovka téměř celá z mechu a větví mechem porostlých v kompaktním tvaru, zezadu je jako hradba z větví, vizuálně zjemněná křovím, které přispělo tomu, že z dálky působí nenápadně.

Materiály jsou použité jen přírodní ze sadu a jeho okolí. Bylo s nimi zacházeno citlivě, často byly pouze kladeny na sebe, většina větví porostlých mechem už byla ztrouchnivělá.

V práci mě mimo jiné inspirovala tvorba Patricka Doughertyho: „Říkám o své práci, že vytvářím obrovské, dočasné sochy z materiálu shromážděného v okolní krajině... je to hra, kterou nakonec prohrávám, jak počasí nakládá s těmito klacky – rozpadají se, hnijí a nakonec se stávají opět půdou.“³

Také Bob Verschueren mě inspiroval zase v přístupu k tvorbě: „Myslím si, že důležitý faktor v aktu tvorby je dát si možnost být překvapen. Jestliže si ji nedáme, jsme pouze řemeslníci. Často říkám svým studentům, že by se neměli snažit všechno organizovat, ale místo toho zkusili něco vytvářet. Umělec je tvůrce, ne jako inženýr, nebo řemeslník, kteří jsou šťastni, že jednoduše řídí svou práci nebo svůj projekt.“⁴

³ GRANDE, John. K. *Dialogy umění a přírody, Přel.* ŠESTÁK, P. Praha: Powerprint, 2015, s. 76. ISBN 978-80-87994-28-3

⁴ GRANDE, John. K. *Dialogy umění a přírody, Přel.* ŠESTÁK, P. Praha: Powerprint, 2015, s. 89. ISBN 978-80-87994-28-3

Dílo se blíží landartu. Přínos vidím v přispění do tvorby s přírodními materiály a v jemnosti celého vyznění.

Trouchnivější větve bohaté na tlustoučké červy přitahují pozornost ptactva. Při průběžném dokumentování je pokaždé vidět nějaká zvířecí aktivita. I lidé z vesnice, někteří z nich už objevili místo s pohovkou a chodí sem na procházku. Jednou jsem tu našla opřené klacky, děti si sem asi chodí hrát. Dílo přitahuje pozornost a povzbuzuje lesní kulturní dění.

Další přínos se dá hodnotit až s určitým časovým odstupem.

5 SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

a) Knižní a periodická literatura

1. GRANDE, John. K. *Dialogy umění a přírody*, Přel. ŠESTÁK, P. Praha: Powerprint, 2015. ISBN 978-80-87994-28-3
2. CHRISTOV-BAKARGIEV, Carolyn. *Arte povera*. London: Phaidon, 1999. ISBN 0-7148-4556-6
3. MALPAS, William. *Land Art: A Complete Guide To Landscape, Environmental, Earthworks, Nature, Sculpture and Installation Art*. London: Crescent Moon Publishing, 2008. ISBN-10: 1861710623.
4. GOMBRICH, Ernst Hans. *Příběh umění*. Praha: Odeon, 1992. ISBN 80-207-0416-7

b) Internetové zdroje

1. DUŠEK, J. *Čtyři dohody*, 2017. Dostupné z :
https://www.youtube.com/watch?v=fJv7gp7Fb_A&t=1060s
2. VOREL, T. *Cesta z města*, 2016. Dostupné z:
<https://www.youtube.com/watch?v=F1CCdFPh7hA>
3. Coelho, P. *Alchymista*, 2016. Dostupné z:
https://www.youtube.com/watch?v=jLQlpHocW_U&t=9s

c) Ostatní zdroje

1. Indiánská přísloví
2. Příběhy o přírodě a indiánech z vyprávění

6 RESUMÉ

POWER OF IDENTITY

Theme is for those who intend to develop their own creative ideas. Selecting the media must match to a content plan.

The work is primarily based on the reflection of elements exploring nature of home country, roots of forefathers, names, memories of childhood spent in the forest.

The output is an intermedial object in a magical place of pilgrimage in the old abandoned cherry orchard. Old rustic mossy sofa is made from stones, leaves, wicker, cherry branches, moss and bushes with thorns from orchard and is surrounded by old cherry trees. The front of sofa is entirely from green moss and mossy branches in a compact form. Behind the sofa is a wall from branches and barbed bushes. From a distance sofa blends in with the surroundings, so it's unobtrusive and hidden.

Each pilgrim, who explores the place during his journey, can stop here. And explore around nice little things which are not possible to notice in hurry. Explore and follow something that emerged in the form of a sense. There was something hidden away for a long time and had even forgotten it was there. Let imagination work and believe for a while that it's magic living room.

7 SEZNAM PŘÍLOH

[1] plášť „Parazit“ - studijní stáž v Rakousku

[2] Krajina tváře - „Tělo jako strom - strom jako tělo“ – fotomontáž, plenér ve Kdyni

[3] Rukávy - interaktivní dílo, EHMK 2015, Plzeň

[4a, 4b] Escultura naturaleza concepto proceso – „Wald Herr Roots“ - instalace z přírodních materiálů, studijní stáž ve Španělsku

[5] Otisk ruky - Žhavé sklo, Bildwerk, Frauenau, Německo

[6] Secretos - malba, relikviář mé oblíbené bundy, Cuenca, Španělsko

[7a, 7b, 7c, 7d, 7e, 7f] Fotografie diplomové práce – poutního místa s mechovou pohovkou

Příloha 1 - plášť „Parazit“ - studijní stáž v Rakousku

Příloha 2 - Krajina tváře - fotomontáž, plenér ve Kdyni

Příloha 3 - Rukávy - interaktivní dílo, EHMK 2015, Plzeň

Příloha 4a - „Wald Herr Roots“ - instalace z přír. materiálů, Španělsko

Příloha 4b - „Wald Herr Roots“ - instalace z přír. materiálů, Španělsko

Příloha 5 - Otisk ruky – sklo, Bildwerk, Frauenau, Německo

Příloha 6 - Secretos – olejomalba + koláž, Španělsko

Příloha 7a - Diplomová práce – poutní místo s mechovou pohovkou

Příloha 7b - Diplomová práce – poutní místo s mechovou pohovkou

Příloha 7c - Diplomová práce – poutní místo s mechovou pohovkou

Příloha 7d - Diplomová práce – poutní místo s mechovou pohovkou

Příloha 7e - Diplomová práce – poutní místo s mechovou pohovkou

Příloha 7f - Diplomová práce – poutní místo s mechovou pohovkou

